

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Handwritten signature: H. Bremer

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 31. Stockholm den 31 Juli 1913 6:e årg.

<p>Prenumerationspris: 1/4 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 3/4 ,, ,, ,, 3: 50 1/4 ,, ,, ,, 1: 25</p> <p>Lösnummer 10 öre.</p> <p>Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr.</p> <p>Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85.</p> <p>Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN.</p> <p>Mottagningstid: kl. 11—12.</p> <p>Sthlm 1913, F. Englands Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Klarabergsgatan 48, två tr.</p> <p>Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	--	---	---

Kampen för en rättfärdig samhällsmoral.

Några minnen från kongressen i London 1913.

Den förliden vecka i London hållna internationella kongressen för bekämpande af den hvita slafhandeln är vorden ett minne blott, och när jag nu under vistelse i den lilla staden och badorten Hastings på Englands sydkust i tankarna återkallar den gångna veckans erfarenheter, ville jag gärna dela med mig något däraf åt Dagny, eller med andra ord, meddela några af de skiftande intryck de svunna dagarna medfört.

Något kongressreferat ämnar jag här ej afgifva utan hänvisar i stället den intresserade till den utförliga redogörelse för kongressen, som antagligen redan hunnit inflyta i Stockholms Dagblad. Min mening vore däremot att söka ur minnet återge det väsentligaste af innehållet i de anföranden, som under kongressen höllos af några i England på det sociala lifvets område mera bemärkta kvinnor, därutaf en och annan för Dagnys läsare torde vara personligen känd från 1911 års internationella kongresser i Stockholm.

Förhandlingarna vid den kongress, hvarom nu är fråga, började i regel kl. 1/2 11 f. m. och fortgingo till 5, 1/2 6 e. m. — naturligtvis med vederbörlig middagsrast. Från kl. 10 till 1/2 11 hvarje dag utfylldes tiden därmed, att af några af Englands mera representativa personer anföranden höllos i någon fråga, som direkt eller indirekt berörde kongressens syfte, och hade därvid alltid någon i ett eller

annat hänseende framstående kvinna anmodats att jämte de manliga talarna taga till orda.

Den första af dessa kvinnliga "festtalare", som jag skulle vilja kalla dem, var lady Aberdeen, känd och välkänd för många af oss, kanske från hennes kongressbesök i Stockholm ofvannämnda år, kanhända också från andra tillfällen. Ståtlig och elegant stod hon på estraden, och hennes stämma ljud klar och tydlig till den stora salens alla vinklar och vrår, då hon på det vinnande sätt, som är henne eget, i ett ledigt, väl utformadt föredrag framställde några väckande tankar.

Lady Aberdeen talade såsom representant för International Council of Women, som räknar 6 millioner medlemmar, fördelade på 20 olika länder. Talarinnan ville särskildt framhäfva det uppvaknande af den allmänna ansvarskänslan, som ägt rum beträffande den fråga, som hade samlat denna kongress. Buren af denna starkt etiska känsla hade såväl den nationella som municipala lagstiftningen, åtminstone hvad England beträffar, haft ett jämförelsevis lätt arbete att åstadkomma sådana bestämmelser, som ha till syfte att skydda de tillämnade offren och att komma den hvita slafhandelns utöfvare till lifs. Såsom medverkande orsaker till denna skändliga handtering framhölls hvad kvinnorna beträffar fattigdom, svältlöner och bristande moralisk fostran i hemmen, samt från männens

sida vinningslystnad och njutningslystnad. Det vore därför en bjudande plikt för en hvar att söka medverka till höjande af kvinnans sociala ställning, till väckande af hennes själfkänsla i bästa mening, d. v. s. känslan af hennes värde som kvinna. Men därjämte gällde det att hos mannen väcka medvetandet af ansvar gentemot den svagare och att på mannen ställa samma moraliska kraf som på kvinnan. "Må denna kongress", slöt lady Aberdeen sitt med starkt bifall mottagna anförande, "få bidraga därtill, att män och kvinnor af alla nationer alltmer inse sin plikt mot mänskligheten, så att de med förenade krafter söka utrota ett ondt, som kommer att förgifta världen och suga dess lifsmärg så länge det ännu ges ett land, där det tillåtes existera!"

En annan med spänd uppmärksamhet åhörd talarinna var Mrs Creighton, hvars af allvar och mildhet präglade väsen i förening med hennes väckande, till hjärtat gående ord ej förfelade att göra ett djupt intryck. Mrs Creighton talade ur moderssynpunkt. Hon ville erinra om vikten af att låta de unga förstå hvad lifsglädje ville säga. Det talades ofta i dessa tider om att ungdomen ej förstode sig på att glädjas på samma otvungna sätt som förr. Dock vore detta icke så underligt. Man lefde i brytningstider, då det onda och det goda bröte sig mot hvartannat, starkare måhända än hvad någonsin förr varit fallet. Brott, som visserligen i långliga tider hade existerat men om hvilka man förr aldrig hörde talas — såsom t. ex. den hvita slafhandeln —, trädde nu ohöljda fram i dagen. Under sådana förhållanden vore det ej underligt, om de unga ej alltid hade så lätt för att hänge sig åt yster, otvungen glädje, helst man ofta, till följd af en förklarlig och berättigad önskan att skydda dem mot det onda, mycket tidigt, ibland kanske alltför tidigt, satte dem in i de faror som kunde hota dem på det moraliska och sexuella lifvets område. Mrs Creighton ville nu framhålla vikten af att visserligen varna ungdomen, sätta den i stånd till att möta frestelsen, men på samma gång ej glömma att lära den att lifvet, som för visso innehåller mycket, mycket af det som är ondt och svårt, dock äfven har en motvikt i sin oändliga rikedom också på det som är godt och skönt. "Det finnes", slutade talarinnan, "i våra dagar så mycket blaserad, på allt tviflande ungdom; må vi, de äldre, söka lära denna ungdom att vara glad på det rätta sättet och att, hämtande krafter från ofvan, bibehålla tron på ljusets, det godas seger i världen!"

En ytterst sympatisk företeelse var den unga markisinnan af Tullibardine, stilla och behaglig, med mjuk, böjlig stämma och ett af den varmaste öfvertygelse buret framställningssätt. Enligt talarinnans mening vore den reform, som borde genomföras i världen, dubbelmoralens ersättande af krafven på samma moral för man som för kvinna. Dock hade kvinnan stor skuld i den hittills rådande skefva uppfattningen i detta stycke. Så länge kvinnorna, som nu tyvärr ofta vore fallet, framför ett ordentligt, själ och kropp stärkande arbete och djupare intressen föredroge ett yligt lif med den blotta uppgiften att skaffa sig lysande toaletter, fika efter beundran och jaga efter nöjen, så länge gjorde de det för männen svårare att utveckla

sig till moraliskt vederhäftiga människor och försvagade för sig själfva den motståndskraft de i frestelsens stund så väl behöfde. För åstadkommande af ett rätt förhållande mellan man och kvinna erfordrades att båda förenades i gemensamma goda intressen, gemensamt arbete, gemensamma sunda förströelser och först och sist gemensam verksamhet för någon stor och viktig samhällsfråga; härutaf skulle framväxa den ömsesidiga aktning, hvarförutan intet äkta, bestående förhållande människorna emellan kan råda. På samma sätt som männen behöfde få i mycket en annan uppfattning om kvinnorna, på samma sätt behöfde de senare lära sig inse, att bland männen många finnas med aktning för kvinnan och känsla af sin förpliktelse att lefva ett lif i renhet och rättfärdighet. Och om männen från kvinnornas sida finge mera hjälp härutinnan, skulle denna i bästa mening ridderliga anda hos dem alltmer utvecklas och blifva en makt i det godas tjänst.

Under en af kongressdagarna leddes förmiddagens förhandlingar af ordf. i Förenta Staternas nationalkommitté för bekämpande af den hvita slafhandeln, dr Edward Janney. Efter en stund reste sig denne från sin plats och meddelade de församlade, att han nu skulle hafva äran öfverlämna ordförandeskapet åt, som han uttryckte sig, "our distinguished citizen Mrs Chapman Catt".

När "the uncrowned queen of America" intog ordförandeplatsen, genljöd den stora salen af bifallsrop så intensiva, att en lång stund förflöt, innan hon kunde begynna sitt värf. För oss, som kanhända flerfaldiga gånger varit i tillfälle att beundra Mrs Catts utomordentliga förmåga, var ju detta ej något oväntadt, men från många håll i salen, icke minst från manligt håll, hörde jag utrop af beundran och uttryck af förvåning öfver den sällsporda säkerhet och elegans, hvarmed en kvinna förmådde styra hela denna stora församling, som omedelbart lydde hennes minsta vink.

Just under Mrs Catts ordförandeskap förekom en diskussion, i hvilken jag kom att deltaga. När ordf. ropade upp mitt namn med tillägg af min titel, "the secretary of the Swedish national committee for the suppression of the White Slave traffic", gaf hon mig vid uttalandet af ordet "swedish" en blick likasom af vänligt samförstånd. Hvem vet? Kanske hade just detta ord hos henne väckt någon angenäm hågkomst från vistandet i Stockholm under röstrettskongressen för två år sedan? I öfrigt deltog icke Mrs Catt i någon af kongressens diskussioner, och hvarken jag själf eller någon af dem jag tillfrågade hade sedan tillfälle att se eller råka henne; hon lyste och försvann som ett stjärnskott.

De starka och ihållande applåder, som hälsade Mrs Henry Fawcetts uppträdande på talareplatsen, angåfvo den stora popularitet, hvarutaf denna begåfvade talarinna och framstående förkämpe på olika det sociala lifvets områden är i åtnjutande. Åberopande ett af ärkebiskopen af Canterbury vid öppnandet af kongressen fällde yttrande om det häpnadsväckande och förödmjukande uti att i detta det 20:de århundradets upplysta tidevarf en kongress med ett syfte sådant som det föreliggande skulle behöfva hållas,

yttrade Mrs Fawcett, att denna onekligen djupt förödmjukande nödvändighet härrörde från det sakförhållandet att, ehuru den hemska trafiken fortgått under århundraden, ja kanske årtusenden, först under de senaste årtiondena från civiliserade, från kristna nationers sida verkliga, under organisationens hägn stående bemödanden gjorts att hämma det onda. Talarinnan kunde ej sluta ögonen för det faktum, att detta nationernas uppvaknande stode i samband med kvinnornas vaknande till medvetande af deras rättigheter och skyldigheter i medborgerligt afseende. Kvinnornas önskan vore att hjälpa och rädda sina systrar, som fallit eller stode i begrepp att falla offer för den skamligaste af all handtering, men de önskade äfven räcka en hand till upprättelse ur synden — om detta vore möjligt — för de män, som sjunkit så djupt, att de medverkat till dessa olyckligas fall. "Årligen sändas", sade talarinnan, "från olika nationer hundraden af unga män ut till österns länder i akt och mening att bringa dem i beröring med en annan form af civilisationen än den hos oss rådande. Måne dessa unga män alltid på ett värdigt sätt representera Västerens kristna civilisation? Det är att befara, att svaret på denna fråga icke alltid kan blifva af tillfredsställande art." Mrs Fawcett slutade med att förklara kvinnornas stora uppgift bland annat vara den att söka medverka till höjandet af det manliga idealet, så att allt, som däruti varit falskt och lågt, blefve ersatt af ett kristendomen och civilisationen fullt värdigt ideal för manlighet.

Ett under kongressen af en man gjordt uttalande vill jag här till sist anföra, då det berör den fråga, som ligger till grund för alla andra sociala frågor, således äfven och i första hand dem, som beröra kvinnan, nämligen krafvet på en rättfärdig samhällsmoral. Det var den tyska nationalkommitténs energiske sekreterare, major Wagener, som i ett såväl till form som innehåll fulländadt anförande gick i härnad mot det statens tolererande och legaliserande af lasten, som fått sitt uttryck i de s. k. "maisons de tolérance". Konferensen i Brüssel sistlidne höst hade på major Wagensers förslag enhälligt bestämdt upptagandet af denna fråga på kongressen i London, och på uppdrag af sitt lands nationalkommitté inledde han nu själf densamma. Allvarliga, tungt vägande föllo den gamle krigarens ord. "Staten", yttrade han, "har icke rättighet att tolerera eller legalisera lasten. Historien lär oss, att de nationer, som hängifvit sig åt ohejdad sedeslöshet, hafva förgåtts, försvunnit från nationernas antal. Omöjligt torde väl vara, åtminstone under nu rådande sociala förhållanden, att helt och hållet utrota prostitutionen, men många utvägar ges att sätta en damm för det onda. Den enskilde åligger det att fly lasten och vinlägga sig om ett sedligt lif, och staten tillkommer att undvika allt, som kan ge lasten ett sken af berättigande. Vill man på allvar bekämpa handeln med mänsklig vara, då måste man först och främst utrota de lastens nästen, som utgöra centralpunkten för det onda".

Efter detta med demonstrativt bifall mottagna anförande enade sig kongressen om ett principuttalande mot "les maisons de tolérance" såsom utgörande den främsta marknaden för den hvita slafhandeln.

Så är den då ett minne blott, denna kongress, en af de många af liknande art jag varit i tillfälle att bevista. Och som alltid efter sådana dagar af möda men på samma gång af vederkvickelse kännes det som hade man fått ett kraftigt handtag, en sporre till fortsatta bemödanden att om än i aldrig så ringa mån bidra till rättfärdighetsbegreppets förverkligande på jorden.

Och med dessa flyktigt nedkastade "minnen" sänder jag nu Dagny och fosterlandet min hälsning.

Cornwallis house, Hastings i juli 1913.
Clara Wahlström.

Vårt hus på Baltiska utställningen.

Så är det då verklighet, att vi ska bygga oss ett eget hus på den stora Baltiska utställningen nästa sommar. Fredrika-Bremer-Förbundet vågar nu på allvar sätta i gång med planens realiserande, sedan man fått ihop den nödvändiga första grundplåten på 12,000 kr. Och det blir den gamla minnesrika byggnaden, Fredrika Bremers Årsta, som blir modellen till det hus vi ska bygga.

Så vidt möjligt är kommer Årsta att troget kopieras. Takets djärfva resning öfver de hvita murarna ska bibehållas, och i trappornet leder den ståtliga dubbeltrappan upp från nedre vestibulen. Ett rum skall inredas fullkomligt som på Fredrika Bremers tid. Af den nuvarande ägaren får man låna samma gamla hvita möbel, som då fanns på Årsta. Handarbetets Vänner väfver ett tyg i stil, som skall sättas på.

För öfrigt kan ju ej inredningen i stort bibehållas. Barbro Åkesdotter, Årsta byggherre, hade ej att tänka på utställningshall, restaurationsutrymmen och små hvilorum för trötta utställningsbesökande. Allt detta måste vårt hus innehålla — och mera därtill som bekant. Mönsterrestaurangen, till hvilkens ordnande fru Skogh lofvat sitt välvilliga bistånd, skall ju t. ex. troligtvis förenas med en utställning af ett fulländadt köksdepartement.

Men pengar kostar allt detta, och den förberedande kommittén har också detta klart för sig. Man tänker på en organiserad insamling öfver hela landet. Men huru nu härmed än kommer att ordnas till hösten, tillsvidare är det alljämt kommittémedlemmarna, fröken Carin Wästberg, Handarbetets Vänner, Stockholm, fröken Ulla Piper, Stockholm och fröknarna Axianne Thorstenson och Signe Laurell, Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm, som ta emot de enskilda bidrag, som man hoppas skola inflyta.

Arbeta för namninsamlingen!

Arbeta för Dagny
genom att gynna dess annonsörer

Swift och Stella.

I.

Dean Swift — det är en egendomlig gestalt dessa två stafvelser frammana för oss ur det förgångna. Författaren och politikern, domprosten i St. Patrick, den lysande begåfningen, den dominerande personligheten — i den egenskapen står han så lefvande och klar för oss med all sin bittra och människoföraktande satir, sin barska humor och sin snärtande ironi. Men som människa är han en gåta nära nog, en man, som trots den utomordentliga öppenheten i sina dikter är en sluten bok, då det gäller hans eget djupaste jag. Han ryggade instinktivt tillbaka från hvarje paraderande af sina egna känslor inför andra och hyste det djupaste förakt för sin tids sentimentalism. På samma gång den stoltaste och den mest känsliga människa, var det honom ett bjudande behof att dölja sina sinnesrörelser så mycket som möjligt. Vid tillfällen då han var djupt upprörd drog han sig undan i någon afskild vrå, där han kunde vara säker om att få dölja sina känslor, om han tvangs att känna. Han maskerar alltid sina starkaste lidelser bakom ironiens slöja och praktiserade hvad hans vänner kallade "ett omvänt hyckleri". Det är därför han låter oss veta så litet om sitt förhållande till den mänskligaste af alla känslor, kärleken — så litet, att det blir outgrundligt. Det är heller icke lätt att försona hans förakt för människoslåktet med hans omtänksamma välgörenhet, hans tillgifvenhet för sina vänner och deras för honom; eller hans häftiga utfall mot kvinnorna med hans kärlek till en och den kärlek vi veta att två kvinnor kände för honom.

Då Swift var trettio två år, nedskref han en del föresatser under rubriken "när jag blir gammal". Dessa föresatser äro i det stora hela — i likhet med de flesta goda föresatser — icke af synnerligen originell art, fast de visa hur skarpt han iakttog de äldre personer han kom i beröring med; men där finnes en, som är mera beaktansvärd än de andra: "Att icke tycka om barn", skriver han, "och knappast låta dem komma mig nära". Äfven om man anser, att han ville befästa sig med föresatser gentemot en svaghet, som han trodde sig alltför böjd att gifva efter för, är det underligt, att en man skulle betrakta denna den renaste och mest osjälvviska känsla som en svaghet att skydda sig emot. Ingen kunde hysa starkare tillgifvenhet än Swift; ingen led mera, då han sårades, men i sitt lidande gick han till den öfverdriften, att han förbannade känslorna i stället för att helt enkelt klaga öfver en liden oförrätt eller en olycka. Dem han älskade slöt han till sitt hjärta "med ett grepp af järn", så fast att han tvingade den svagare personligheten att uppgå i hans natur. Och han betraktade sina egna känslor såsom något att sörja öfver, då de blefvo för starka för hans lycka och lugn. Då han nedskref den egendomliga föresatsen att icke tycka om barn, måste han ha tänkt på den åttaåriga flicka han tio år tidigare lärde läsa och skriva, hvars uppfostran han ledt och

som han omfattade med en tillgifvenhet, som på en gång var lyckan och tragiken i hans lif — Stella.

Esther Johnson, som Swift gjort odödlig och hvars lif han egenmäktigt formade och fyllde med både glädje och smärta, hade jämte sin mor funnit ett hem hos sir William Temple, den store statsmannen, som varit Swifts beskyddare. Sedan hon först förlorat sin mor, blef hon genom Temples död hemlös, men hon hade genom hans testamente erhållit ett mindre arf, bestående af en liten irländsk farm. Swift föreställde henne, att hon och hennes vän Rebecca Dingley, en aflägsen och fattig släkting till familjen Temple, skulle kunna få bättre afkastning af sina penningar och lefva billigare i Irland än i England, och de flyttade öfver 1701. Naturligtvis gaf denna flyttning anledning till prat: Swift var nu trettiofyra år och Stella en ovanligt vacker och tilldragande tjugo års flicka. Swift var emellertid ytterst noga med att icke ge pratet näring. Under hans frånvaro begagnade de sig af hans bostad i Dublin, men då han kom till staden, hyrde de på annat håll. Och Swift träffade aldrig Esther annat än i en tredje persons närvaro. Han kom en gång mot slutet af hennes lif händelsevis att nämna, att han aldrig hade träffat henne på morgonen "under alla dessa år, mer än en eller ett par gånger på resa."

Swift var mest i London, deltog med hänförelse i det politiska lifvet, blef lika hemmastadd i litterära som i mondäna kretsar och skref själf flitigt pamfletter, satirer och parodier, tills slutligen 1710, då drottning Anna ändtligen tog mod till sig gentemot Marlborough-partiet och whigministären störtades, Swift träder fram i full belysning. Under två eller tre år kunna vi se hans lif dag för dag, följa hans förhoppningar och farhågor och se honom klarare än han kunde ses af någon bland sina samtida i det offentliga lifvet. Det är i hans bref till Esther Johnson, hvilka utgifvits under namn af *Journal to Stella*, som han så framträder för oss. Detta ryktbara dokument är ett af de intressantaste som någonsin spriddt ljus öfver ett snilles historia. Dagboken är en af de ytterst få, hvilka tydligt skrivits utan den minsta tanke på offentlighörande. Det föll aldrig Swift in att breffven någonsin kunde läsas af andra ögon än dem de voro afsedda för. Han undviker i det stora hela politiken; den skulle ej intressera de båda kvinnorna, och han är rädd för posttjänstemännen, då och långt senare ofta använda som spioner. Samtal med ministrar få knappast mera betydelse än hvardagshändelserna i hans Londonlif. Vi läsa att han diskuterade politiska affärer, men samtalen få vi ingenting af. Mycket förtiger han, som vi med det största intresse skulle ha tagit del af. Vi höra att han träffat Addison, men icke ett ord af Addison skänker han oss, vi få följa med till Harleys och St. Johns dörrar, men få icke se annat än en otydlig skymt af de stora statsmännen, på hvilka samtidens blickar voro fästade. Ej heller träffa vi på

några personligt analyserande själfakttagelser, hvilka åtsomliga dagböcker gifva en bekännelses intresse. Hvad är det då som gör *Journal to Stella* så fängslande? Ett element af egendomlig tjusning får den genom det omedelbara, barnsliga pratet med mottagarinnan af breffven. Han använde sig af ett "little language", som säkerligen var en reminiscens från den tid då han lärde åttaåringen att skriva. Dagboken ger vidare den intimaste bild af Swift vi äga, han kommer oss här till mötes som människa på ett sätt som i intet annat vi äga af hans hand; här är han godmodig, ömsint, och sin satirs dräpande slagsvärd har han lagt från sig. Han skrifer både för att roa de båda ensamma kvinnorna i Dublin och för att befria sig själf från stridens oro och spänning, från sin ofta tryckande dysterhet och förkänsla af kommande olycka. Och genom alla dessa bref glänser den trogna tillgifvenheten för henne, hvars lif han bemäktigat sig, öfver hvilken han tillvällat sig en faders och älskares myndighet utan att vara någondera.

Och vid sidan af det personliga intresset kastar dagboken ett värdefullt ljus öfver tidens sociala lif både i London och i Dublin. Där förekomma ständiga anspelningar på Stellas lif i Irland och de vänner hon umgicks med. Där omtalas en klubb med ombre, rödvin och rostade oranger, där finns beskrifningar på Stellas ridter och promenader; på middagar klockan tre och klockan fyra; på Londons sevårdheter; på de förnäma kretsarnes lif, där damerna brukade snusa och icke voro så vidare finkänsliga i fråga om skämt. Vi få höra att röfvare huserade på fälten vid Chelsea och franska pirater i Irländska sjön. *Journal to Stella* är en rik grufva för historieforskaren och den kulturintresserade och därjämte af fängslande intresse såsom karaktärsbild.

Det "lilla språket" utslöts af dagbokens första utgifvare, förmodligen af fruktan att mindre sympatiskt stämde läsare skulle finna dessa fraser hufvudsakligen enfaldiga. Det är som förut nämnts fortsättning på Stellas barnprat. Vissa bokstäver äro initialer för smeknamn, som man har kunnat gissa sig till. Swift kallar sig själf "Pdr" som antages betyda "poor dear foolish rogue", Stella är Ppt, förmodligen "Puppet". MD., "my dear", är Stella och innefattar ibland äfven Mrs Dingley. Och så vidare i stor mångfald. Dessa barnsliga fraser komma vanligen i slutet på breffven, då han säger farväl. "Och så gick jag och lade mig," säger han, "för att skriva till MD, MD, för vi måste alltid skriva till MD, MD, MD, vakande eller sofvande."

Swift säger, att när han skrifer dessa uttryck, "formar han sin mun alldeles som om han uttalade dem." Detta språk passar till de smeksamma vändningar han slösar med. Ingenting kan vara mera förtjusande än det lekfulla småprat, som emellanåt afbryter skvallret från hufvudstaden och hans häftiga uttryck af förhoppning eller harm. På lediga småstunder, sent på natten eller innan han stigit upp på morgonen, njuter han af att få hålla ett fantiseradt samtal; ty några minuter af denna förströelse hjälpa honom att glömma sina bekymmer

och glädja sig med tanken på återförening. Han smeker hennes bref, då han ej kan få vidröra hennes hand. "Och låt oss nu ta och se efter hvad det här näsvisa kära brefvet från MD säger. Kom ut, bref, kom fram ur lakanen; här under är det och vill inte komma fram. Kom fram nu, säger jag! Så där. Här är det. Hvad säger Pdf till mig? frågar brefvet. Kom och låt mig svara dig till dina härskarinnor. Håll upp hufvudet då, som ett duktigt bref." Och så börjar barnspråket, och han ber att han aldrig mer så länge han lefver skall behöfva vara skild från dem i tio dagar. "Åh, hvad jag pratar och kan inte slita mig ifrån MD så här på morgonen. Gå nu er väg, stygga små flickor, så att jag får stiga upp."

Det är nästan obegripligt, att allt detta ömma och glädtiga lätta prat kan vara nedskrifvet af samma hand, som skref den ohyggliga fjärde boken af *Gullivers resor*, där den åldrande Swifts hätska människoförakt tar sig fullkomligt måttlösa uttryck af raseri och vämjelse.

Man tycker nästan, då man läser dessa delar af *Journal to Stella*, att man på ett otillätligt sätt spejar i författarens innersta helgedom. Svårt är att veta hvad man skall säga om dem. Man kunde ju helt enkelt tycka att deras lekande ömhet är bedårande, och att det är en glädje att se den barske kämpen hvila ut från partistriderna för att uppfriska sitt trötta sinne med dessa smeksamma budskap till en som han höll af. Men det är dock något mera och allvarligare att säga därom. Stella var icke ett barn, som han kunde sätta på sitt knä och stryka öfver håret, hon var en vacker och begåfvad trettio års kvinna, och han var i sin krafts fulla blomstring vid fyrtiofyra år. Betydde dessa smekningar ingenting för Stella? Swift skrifer icke som en erkänd trolofvad, Dingley tjänar som förkläde äfven i dessa förtroliga samtal; och dock finner man en och annan gång ett uttryck som omisskännerligt talar om en mer än broderlig tillgifvenhet och som knappast medgifver mer än en tydning, för så vidt icke redan på förhand en bestämmd öfverenskommelse inskränkte deras räckvidd.

Stella själf framträder egentligen icke tydligt som personlighet. Vi få intryck af en omätlig hängifvenhet som offrade ett helt lif — ty de yttre förhållanden, som Swifts vänskap skapade för henne, måste ju med nödvändighet ställa henne ganska ensam.

Helt olika är den andra kvinna, som kärleken till Swift gjorde till offer, Hester Vanhomrigh; Vanessa som Swift kallat henne. Hennes natur var passionerad och handlingskraftig; hon tvekade icke att för Swift uttala den djupa lidelse hon kände för honom och som till slut bräckte hennes svaga kroppskrafter. Äfven för Vanessa var Swift läraren och behärskaren, och hur litet man i själfva verket vet och förstår af Swifts hållning gentemot henne, är det dock tydligt att han hade orsak att känna både sorg och samvetskval öfver hennes tragiska öde. Hans bref till henne äro fulla af ständiga försäkringar om vänskap, aktning, broderlig tillgifvenhet, men han gör aldrig i dem hvad plikten bort bjuda honom att gö-

ra, absolut och utan omsvep klargöra för henne, att kärleken till honom var hopplös. Han gaf henne utmärkta råd, men han ryggade tillbaka för den fullständiga brytningen, han kunde ej undvara den sympati som gjorde hans dystra melankoli lättare. Hans tillgifvenhet var aldrig fri från egoism och han kunde därför ej handla så som en opartisk åskådare skulle rådt honom att handla eller han själf skulle rådt en annan under liknande omständigheter. Och då krisen kom, då äfven Stella fått smaka på det bittra lidandet af att behöfva tvifla på sin älskade, då framkallade själfva styrkan af hans känsla en explosion af själfvisk vrede hos Swift, så att han krossade Vanessa, som han höll af och hvars kärlek hade blifvit honom en börda.

Han förlorade äfven Stella. Hon hade länge varit sjuklig och två olika gånger väntade han med ångest budskapet om hennes död. I sina bref från dessa tillfällen bryter han ut i karaktäristisk bitterhet mot en känsla, som måste göra en människa fullkomligt bruten af smärtan, då skilsmässans timme slår. Han hann emellertid komma tillbaka till Irland medan hon ännu lefde. Den 28 januari 1728 dog hon, fyrtiosju år gammal. Swift satte sig samma natt vid skrifbordet och nedskref några spridda hågkomster. De gifva oss den mest autentiska skildringen af Stella, de visa oss åtminstone hvad hon var i den mans ögon, hvilken under hela hennes lif varit hennes vän och beskyddare. Vi kunna tro att hon var skön och snillrik, lika så väl som vi kunna vara säkra på att han älskade henne i alla ordets betydelser utom en. En lock af hennes hår bevarade han i ett kuvert där han hade skrivit: "E n d a s t e n k v i n n a s h å r."

Öfver denna underliga kärlekstragedi har mycket skrivits, men föga med bestämdhet utforskats. Många lösningar ha naturligtvis framkastats, men problemet kvarstår och skall väl aldrig få sin lösning. Det var ju en helt naturlig gissning, att någon hemlighetsfull orsak dömdes Swift till ensamhet. En historia berättas af Scott — dock hvilande på ganska otillförlitlig grund — att ärkebiskop King skulle ha fällt ett yttrande, som kunde tydas därhän att Swift skulle upptäckt att Stella var hans halfsyster. Detta har emellertid fullständigt kunnat vederläggas.

En annan teori är, att någon hemlighet alls icke existerar, att Swift aldrig någonsin för Stella varit annat än "lärare, filosof och vän". Men ju mindre roll kärleken anses spela i hans förhållande till Stella, dess svårklarligare blir hans hållning gentemot Vanessa. Om han endast betraktade Stella som en dotter eller yngre syster, och hon återgäldade samma känsla, hade han icke något skäl till att göra någon hemlighet af Vanessa, som ju då icke vore någon rival. Men vi veta, att han uppbjöd hela sin förmåga för att Vanessas kärlek skulle förbli en hemlighet för Stella. Och äfven om man antar denna teori, så är det i hög grad otroligt att han skulle kunnat bevara lärarens och den äldre vännens känslor oförändrade under hela lifvet. Han kunde knappast fortsätta att tänka på henne, då hon blifvit kvinna, på

samma sätt som han tänkte, då hon var ett åttaårigt barn. Ingen vanlig man kunde stå i den förtroliga förbindelse med en ung och vacker kvinna, som dagboken uppenbarar för oss, utan att till slut blifva förälskad i henne. Hvarför blef icke Swift det? Det enda svar man kan ge är att påminna om den "kyla" i temperamentet, hvarom han talar i sitt första bref, och hans försäkran att han icke förstår kärleken. Det finnes stöd för antagandet, att kärleken verkligen i hela hans lif måste varit honom främmande. Hvarje spår af en sådan känsla saknas också i hans skrifter, hvilka annars utmärka sig för en rent af förbluffande öppenhet och frispråkighet.

Dock säges det ju, att Swift i hemlighet låtit visa sig vid Stella för att tillfredsställa henne genom en dylik formalitet och göra henne viss om att han icke skulle kunna göra en annan kvinna till sin hustru. Med säkerhet vet man ingenting härom. Man måste dock medgifva att Swift hade ganska starka skäl för att icke gifva sig. Hans ställning var under större delen af hans lif mycket osäker, och han hade en fullkomlig fasa för beroende. Innan han blef domprost i St. Patrick hade ett giftermål varit omöjligt — och sedan?

Han var en bruten man, enligt sitt eget uttalande, och han hade länge lefvat under ett Damoklessvärd, hvad hans hälsa beträffade. Han led af en pinsam sjukdom, hvilkens hufvudsakliga symptom voro yrsel och döfhet, hvilka allt oftare angrepo honom. Först i nittonde århundradet har sjukdomen identifierats af den psykiatriska vetenskapen. Redan så tidigt som 1708 plågade den honom och tilltog så småningom, tills den sänkte det fullständiga mörkret öfver en af tidens mest lysande begåfningar. Han hade länge pinats af ångestfulla aningar om det bittra öde som skulle drabba honom, och under sådana förhållanden är det ju ej underligt att en man tvekar att ingå äktenskap, hur djupt han än må hafva känt för den som stått honom nära och dyrkat honom hela sitt lif.

Man kan säga, att Stella fick lida bittert af att hon kom inom trollkretsen af hans härskenatur, dock — i grunden kan en åskådare ej i ett förhållande som detta döma om glädje eller lidande, det är förhållet de agerande själfva.

De hvila båda i St. Patricks-katedralen i Dublin och hvad vi veta om deras hjärtan är blott en ofullständigt berättad historia.

Anna Lamberg Bruun.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarataga allas intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de, för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Notiser.

En kvinna som sakkunnig i pensionsstyrelsen. K. m: har som en af de sakkunniga, hvilka från och med den 1 september i år skola biträda pensionsstyrelsen, insatt fröken Ebba Wedberg.

Fröken Wedbergs val torde väl närmast vara föranledt af behovet att inom styrelsen äga en på fattigvårdsområdet hemmastadd och fullt omdömesgill person, då pensionsförsäkringen nu på — som man tyvärr måste säga — ett så egendomligt sätt berör fattigvårdsväsendet. Emellertid innebär ju fröken Wedbergs val äfven hvad kvinnornas speciella intressen angår en garanti för dessas tillgodoseende i den mån sådant kan vara möjligt.

Det är nu att hoppas, att genom kvinnors inval äfven i pensionsnämnderna kvinnornas intressen ytterligare skola bli bevakade.

Annonsera i DAGNY!

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädpris är kr. 4: 50 för $\frac{1}{2}$, 2: 50 för $\frac{1}{4}$, och 1: 25 för $\frac{1}{8}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Folkskollärrinna

önskar skolarbete under augusti och september eller del däraf. Svar till »A.», Lundsbrunn, p. r.

Lärrinneplats

önskas af elementarb. ung dam, musikalisk och med undervisningsvana från familj o. läroverk. Sv. t. »20 år», Sundsvall, p. r.

Ung bildad tyska

önskar under aug. och sept. mot någon lön eller fritt vivre för tyska språkets talande komma i god familj.

Svar till »18 år», Edsgatan, Karlstad.

Bildad sjuksköterska,

boende $\frac{1}{2}$ tim. järnväg fr. Sthlm, önskar plats på läkaremottagning. Svar till »F. d. Sophiasyster», Svenska Dagbladets expedition, f. v. b.

Husföreståndarinne-Värdinneplats

sökes af dam till bruk eller större landegendom. Kunnig i allt som förekommer inom ett landthem. Svar till »1 Oktober eller tidigare», Annonsb. Ö. Larmgatan 1, Göteborg.

Plats som lärarinna

vid hushållsskola el. i familj där hushållselever finnas sökes af 23-årig flicka, som genomgått kurs vid Fackskolan för huslig ekonomi i Upps. och dessutom innehar god praktik i allt hvad till ett hushåll hör. Goda betyg från föreg. platser. Tacksam för svar under sign. »E. E. 1913», Sv. Dagbl. Exp., Stockh., f. v. b.

Plats på kontor

eller som kassörska i affär önskas af 22 års flicka, nu genast eller till 1 Aug. Är kunnig i enklare bokföring och maskinskrifning. Tacksam för svar till »22 år», Eskilstuna, p. r.

Plats å Bank,

Ung dam, som genomgått Göteborgs Handelsinstitut och därefter under flera år praktiserat å bankinrättning, söker plats å bank. Svar märkt »2,400 H. 1913» torde insändas till Svenska Dagbl. annonskontor.

Ung, bildad flicka

med betyg från lärarinneseminarium i Stockholm samt med diplom från Universitetet i Neuchâtel, önskar till hösten plats i familj, där tillfälle att tala franska gifves. Utmärkta referenser. Svar till »Karina», Sv. Dagbl. exp.

LEDIGA PLATSER.

Ordinarie lärarinnetjänsten

vid fasta folkskolan i Moflo, Ådals-Liden i Västernorrlands län, är ledig till ansökan före den 25 aug. Lön enligt lag. Ansökningshandlingar sändas till skolrådet under adress Näsåker.

En för nästkommande läsår (1 september 1913—1 juni 1914) nyinrättad

lärrinnebefattning vid småskolan å förstadsområdet Södervärn

inom Visby distrikt förklarar härmed ledig och sökes hos skolrådet före den 17 nästinstundande aug. Lön i ett för allt 900 kronor. Till befattningen antagen sökanden, som haft fast anställning inom annat skoldistrikt, äger att för åtnjutande af ett ålderstillägg å 100 kr. räkna sig till godo tre, högst fem år af denna sin föregående tjänstgöring.

Visby den 18 juli 1913.

Skolrådet.

Vikariat

vid Rockhammars folkskola i Fellingsbro församling för höstterminen, som börjar den 15 september, sökes hos undertecknad snarast möjligt. Lön enligt lag samt slöjdersättning efter 150 kr. Præktig bostad. Platsen blir sannolikt ledig under året.

Olof Hagner, folkskollärare.

Rockhammar, Sällinge.

Guvernant,

seminariebildad, undervisningsvan i skolämnen, språk och musik erhåller plats att läsa med 3 flickor i ålder 13, 10 och 8 år. Svar åtföljda af betyg, löneanspråk och fotografi torde sändas till fru Elsa Olsson, Näs Kungsgård, Hedemora.

Enkel, barnkär, bättre flicka,

som med husmoders hjälp vill sköta hemmet får plats här. Alla bekvämligheter. Hjälpsamt tvätt och skurn. Svar med foto, lönepret. etc. till »Intresserad», Linköping p. r.

Lärrinna,

undervisningsvan, musikalisk, önskas för 2 flickor i 4:de klass. Betygsafskrift, lönepret. och foto. Sändas till »Prästgård», Motala p. r.

A. B. Nordiska Kompaniet.

**Textilafdelningen Thyra Grafström
Stockholm.**

Permanent utställning af färdiga och påbörjade arbeten samt material. Råd vid inredning af våningar m. m.

Undervisning

i Italiensk spets- och annan konstöm.

Ständigt på lager därtill hörande material:

Svensk- Fransk- och Bömisk Spetsråd.

- - - Rikt urval af Spetsmönster. - - -

**Husqvarna
Symaskiner**

Äro helt och hållet tillverkade inom landet, kunna i afseende på konstruktion, hållbarhet samt lätt och tyst gång icke blott mäta sig med utan öfverträffa äfven de bästa utländska samt äro oomtvistligen billiga i förhållande till sin kvalitet. Köp därför en

**Husqvarna
Symaskin.**

GYNNA ALLTID DAGNYS

ANNONSÖRER!

**Kvinnliga
arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom

**Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,**
48 Klarabergsgatan.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna överlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning
(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10-4),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Wiréns China Pomada, välgörande för hårväxten.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.

21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid 10-3. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 18336

Föreningen för Svensk Hemslöjd

12 Biblioteksgatan 12
Stockholm

Enda försäljare af **äkta allmogearbeten**, såsom

Väfnader, Spetsar

Möbler, Järn- &

Folkdräkter

Träarbeten

Lergods m. m.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Kampen för en rättfärdig samhällsmoral. Några minnen från kongressen i London 1913. Af Clara Wahlström.

Vårt hus på Baltiska utställningen.

Swift och Stella. I. Af Anna Lamberg Bruun.

Notiser.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**